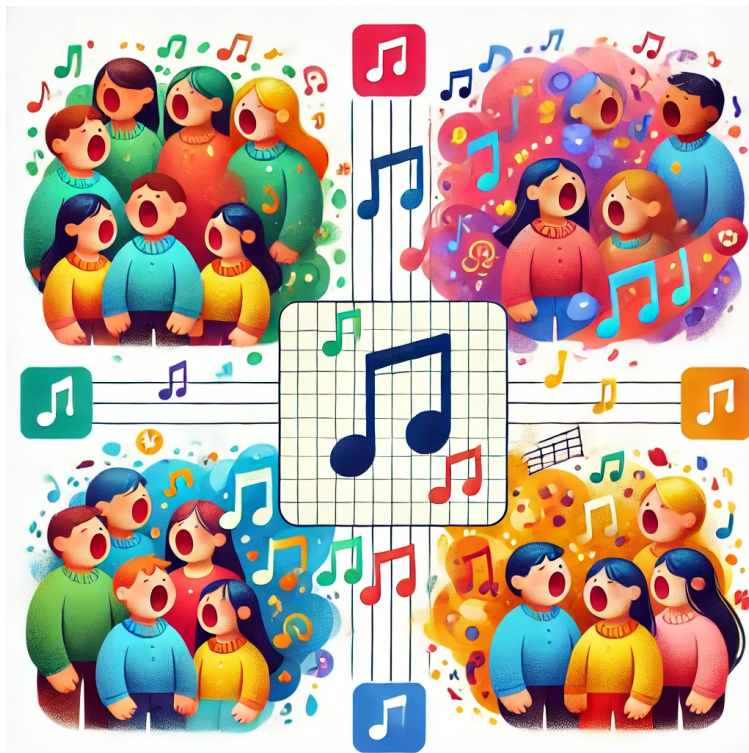

MUSIK

Sang og stemmebrug

FLERSTEMMIG SANG

Velkommen til School To Go og dagens undervisning!

Dette er et forløb i faget "Musik" om Sang og Stemmebrug i tre episoder, med de tre temaer: "Avanceret sangteknik", "Flerstemmig sang" og til sidst "Sangfortolkning". Der vil både være lytte-tekster og øvelser i episoderne.

Introduktion

I de kommende uger skal vi dykke ned i en spændende del af musikken, som vi kalder for "flerstemmig sang". Det er, når flere mennesker synger sammen, men ikke nødvendigvis de samme noter. I stedet skaber hver person forskellige toner, der passer sammen og laver smuk harmoni. Det er lidt som et musikalsk puslespil, hvor hver del passer perfekt ind og skaber et fantastisk billede – eller i vores tilfælde, en fantastisk sang!

Vi skal lære om de forskellige typer af stemmer – nogle vil synge højere noter, mens andre vil synge lavere noter. Vi vil øve os på at lytte til hinanden og arbejde sammen for at sikre, at vores stemmer blander sig smukt.

Du vil få mulighed for at prøve at synge forskellige stemmepartier i en sang og forstå, hvordan hver stemme er vigtig for det samlede resultat. Vi vil også tale om, hvordan vi kan bruge vores kroppe og vores udtryk for at hjælpe os med at synge bedre sammen.

Dette emne er ikke kun sjovt, men det vil også hjælpe dig med at blive en bedre sanger og en bedre lytter. Så tag dyb indånding, og lad os begynde denne musikalske rejse sammen!

Mål for undervisningen:

- Jeg skal kunne navngive forskellige stemmetyper: sopran, alt, tenor og bas
- Jeg skal kunne forklare, hvad flerstemmig sang er, og hvordan det er anderledes end enstemmig sang
- Jeg skal kunne bruge mine lyttefærdigheder til at matche og harmonere min stemme med mine klassekammeraters stemmer
- Jeg skal kunne analysere en sang og finde de forskellige stemmepartier og deres rolle i harmonien

Hvad er flerstemmig sang, og hvordan adskiller det sig fra at synge en enkeltstemme?

Flerstemmig sang er, når flere personer synger forskellige toner eller melodier samtidig, så de skaber en smuk og fyldig lyd sammen. Forestil dig, at hver stemme er som en farve i en tegning – når vi bruger flere farver, bliver tegningen mere spændende og detaljeret. Det samme sker i musikken: ved at bruge flere stemmer på én gang lyder sangen større og mere interessant!

Når man synger en enkeltstemme, synger alle nøjagtig de samme toner og ord samtidig, lidt ligesom når vi synger fødselsdagssangen sammen. I flerstemmig sang har hver gruppe sin egen del, måske en høj eller lav tone, som passer til de andre grupper. Når de synges sammen, skaber de en flot harmoni, hvor stemmerne lyder godt og passer perfekt sammen, selvom de ikke synger de samme toner.

Hvordan kan vi identificere og synge forskellige stemmepartier i en flerstemmig sang?

Flerstemmig sang betyder, at flere mennesker synger forskellige melodilinjer på samme tid. Forestil dig, at en sang er som et maleri: I stedet for at alle bruger den samme farve (det vil sige den samme melodi), bruger hver person sin egen farve (eller sin egen unikke melodi), men når alle farverne bliver sat sammen, skaber det et flot billede, eller i vores tilfælde, en smuk sang.

Når vi synger flerstemmigt, er der forskellige "stemmepartier" eller "stemmegrupper". De mest almindelige stemmegrupper er:

- Sopran: Dette er ofte den højeste stemmegruppe. Sopranpartier synges normalt af kvinder eller børn med højere stemmer.
- Alt: Denne stemmegruppe er lidt lavere end sopranen. Altpartier er også oftest for kvinder, men de er dybere end sopranpartier.
- Tenor: Denne stemmegruppe er normalt højere end bas og synges ofte af mænd.
- Bas: Dette er den laveste stemmegruppe og synges normalt af mænd med de dybeste stemmer.

For at identificere og synge forskellige stemmepartier i en flerstemmig sang, kan du følge disse trin:

- Lyt først til hele sangen: Det hjælper dig med at få en generel forståelse af melodien og de forskellige stemmer i sangen.
- Lyt til de enkelte stemmepartier separat: Ofte kan du finde optagelser, hvor kun én stemmegruppe synger ad gangen. Det gør det lettere at høre, hvad hver stemmegruppe skal synge.
- Find ud af, hvilken stemmegruppe du passer bedst til: Prøv at synge med på de forskellige stemmepartier og se, hvilket område der føles mest behageligt for din stemme.
- Start langsomt: Øv dig på at synge dit stemmeparti alene, langsomt og måske endda en tone ad gangen, så du virkelig lærer det at kende.
- Øv dig med de andre: Når du føler dig sikker på dit eget stemmeparti, prøv da at synge det sammen med de andre stemmepartier. Du kan starte med at gøre dette med optagelser og derefter med andre sangere.
- Lyt til de andre: Når du synger dit part sammen med de andre, er det vigtigt at lytte godt efter, hvordan din stemme passer ind med de andre. Musik handler om samarbejde, og ved at lytte kan du sikre dig, at alle stemmerne harmonerer godt.

Husk, at flerstemmig sang kan være udfordrende, men det er også rigtig sjovt og givende, når alle stemmerne kommer sammen til én smuk sang!

Hvordan kan vi opnå harmoni, når vi synger flerstemmigt, og hvilke teknikker kan forbedre denne harmoni?

Når vi synger flerstemmigt, betyder det, at hver person i gruppen synger forskellige noter, men alle disse noter arbejder sammen for at skabe en smuk og sammenhængende helhed, som vi kalder harmoni. Tænk på det som et hold i en sport: hver spiller har sin egen position og rolle, men sammen arbejder de mod det samme mål. I musik er dette mål at skabe en behagelig lyd, hvor alle stemmer passer sammen.

For at opnå harmoni, når vi synger flerstemmigt, og forbedre denne harmoni, kan vi bruge følgende teknikker:

- **Lyt til hinanden:** Dette er måske den vigtigste del af at synge flerstemmigt. Hvis alle kun fokuserer på deres egen stemme, kan det ende med at lyde mere som flere solister, der ikke er i sync. Ved at lytte til de andre sangere, kan du sikre, at din stemme passer sammen med gruppen.
- **Kend din del:** For at harmonien skal fungere, er det vigtigt, at du kender din egen stemmepart rigtig godt. Øv dig alene, så du er sikker på din melodi og rytme, før du prøver at synge med de andre.
- **Hold den korrekte tonehøjde:** Når du synger din del, er det vigtigt at holde dig til de noter, der er skrevet. Hvis en person synger for højt eller for lavt, kan det forstyrre harmonien.
- **Brug blid stemmekraft:** Når vi synger sammen, er det ikke nødvendigt, at alle synger med fuld kraft. I stedet bør du justere din stemme, så den passer ind med de andre. Hvis en del skal være blødere, så syng blødere; hvis den skal være stærk, så læg mere kraft i, men stadig inden for rammerne af, hvad der lyder godt med de andre stemmer.
- **Øv timing og rytme:** Alle skal synge i samme tempo og rytme. Hvis en person er foran eller bagud, vil det forstyrre harmonien. Brug en metronom under øvelser, hvis det er nødvendigt, for at sikre, at alle er synkroniserede.
- **Respirér korrekt:** God vejrtrækning er nødvendig for både at holde tonen og for at synge med den rette kraft. Øv dig på at trække vejret dybt og på de rigtige tidspunkter, så du ikke løber tør for luft midt i en linje.
- **Vær opmærksom på klangfarve:** Din stemmes klangfarve, eller den særlige 'farve' og kvalitet af din lyd, skal passe godt sammen med de andre stemmer. Dette kan kræve lidt øvelse og justering.
- **Varm op sammen:** At begynde jeres sangøvelse med fælles opvarmningsøvelser kan hjælpe alle med at 'tune ind' på hinanden og forberede jeres stemmer til at arbejde sammen.

Ved at bruge disse teknikker kan du og dine venner eller klassekammerater skabe smukke harmonier sammen, når I synger flerstemmigt. Det kan tage lidt tid og øvelse, men resultatet er absolut det værd!

Hvordan påvirker lytning til og afstemning efter de andre sangere resultatet af en flerstemmig optræden?

Forestil dig, at du er en del af et stort hold, hvor hver spiller har sin egen opgave. I flerstemmig sang er hvert medlem af teamet – altså hver sanger – som en spiller, der har sin egen vigtige del at udføre. Men for at holdet (eller sanggruppen) skal vinde (eller lyde fantastisk), skal alle spillere arbejde sammen perfekt.

Lytning til de andre sangere er som at holde øje med, hvad dine holdkammerater gør i et spil. Når du synger i en gruppe, og du lytter til de andre, hjælper det dig med at forstå, hvor din egen del passer ind. Det er lidt som at finde det perfekte tidspunkt at passere bolden i fodbold – hvis alle gør det på det rigtige tidspunkt, bliver spillet (eller sangen) en succes.

Når du afstemmer efter de andre sangere, justerer du din stemme for at passe sammen med dem. Det betyder, at du ikke synger for højt eller for lavt, men i stedet passer din lydstyrke og tonehøjde, så det blander sig smukt med de andre stemmer. Hvis en sanger synger for højt, kan det overdøve de andre, ligesom en spiller, der ikke passer bolden, kan ødelægge et fodboldspil.

Når alle i en sanggruppe lytter til hinanden og afstemmer deres dele, kan noget magisk ske:

- Harmonien bliver klarere: Når alle stemmer passer perfekt sammen, skaber det en rig og fuld lyd, som er meget mere imponerende end bare en enkelt stemme.
- Sangen bliver mere udtryksfuld: Når I alle følger hinandens ledetråde om, hvornår man skal synge stærkt eller blødt, bliver sangen mere følelsesladet og udtryksfuld.
- Gruppen føles mere samlet: Ligegyldigt om du synger med venner eller klassekammerater, hjælper det at lytte til og afstemme efter hinanden med at skabe en følelse af enhed og teamwork.
- I undgår fejl: Ved at være opmærksom på hinanden kan I hurtigt rette små fejl, før de bliver store problemer.

At synge flerstemmigt handler ikke kun om at ramme de rigtige noter. Det handler om at arbejde sammen som et hold, hvor hver person er vigtig, og alle støtter hinanden. Så næste gang du synger med andre, husk at bruge dine ører næsten lige så meget som din stemme – det er nøglen til en fantastisk optræden!

Hvordan kan vi bruge kropssprog og visuelle signaler til at koordinere en flerstemmig sangoptræden?

Forestil dig, at du er del af et stort team, hvor alle skal arbejde sammen for at skabe noget smukt. I musik er dette "noget smukt" en flerstemmig sang, hvor hver person har sin unikke del at synge. Men for at sikre, at alle starter, stopper, og bevæger sig sammen, kan vi bruge kropssprog og visuelle signaler.

Når vi synger sammen, er vi ikke altid i stand til at tale med hinanden, især ikke midt i en sang. Derfor bliver kropssprog og visuelle signaler super vigtige. De er som lydløse instruktioner, som alle kan følge. Her er hvordan:

- Dirigentens bevægelser: Hvis der er en dirigent, vil de bruge deres arme, hænder og ansigtsudtryk til at guide sangen. De kan lave et stort slag med armen for at vise, hvornår sangen starter, og et hurtigt, nedadgående slag for at signalere, hvornår den slutter. De kan også lave mindre bevægelser for at vise, hvor hurtigt eller langsomt I skal synge.
- Nikk og øjenkontakt: Når I synger i en gruppe uden dirigent, kan nikk og øjenkontakt hjælpe med at synkronisere starten af en sang eller et nyt vers. Når én person nikker, kan det være tegn til at starte. Øjenkontakt kan hjælpe jer med at føle jer mere forbundne og sikre, at alle er klar til at bevæge sig sammen.
- Håndtegn: I kan aftale specifikke håndtegn for forskellige dele af sangen. For eksempel kan en løftet hånd betyde "stop", eller pegefingern kan pege opad for at indikere, at det er tid til at synge højere.
- Kroppens holdning: Din kropsholdning kan også sende signaler. At stå oprejst og klar kan vise, at du er klar til at synge. Hvis du læner dig en smule frem, kan det vise, at du er ekstra fokuseret og måske fører i denne del af sangen.
- Mimik: Dit ansigtsudtryk kan vise følelserne i sangen, hvilket kan hjælpe andre sangere med at føle og udtrykke dem også. Et smil kan for eksempel løfte humøret i en glad sang, mens et seriøst ansigt kan hjælpe andre med at finde en mere eftertænksom tone.

Ved at bruge disse kropssprog og visuelle signaler, hjælper I hinanden med at holde trit og skabe en mere koordineret og sammenhængende optræden. Det er som at danse sammen, hvor hver bevægelse tæller og bidrager til helheden. Prøv det næste gang I synger sammen, og se, hvor meget mere sammenhængende jeres optræden kan blive!

Kender vi kunstnere fra forskellige lande som beskæftiger sig med denne slags musik?

Flerstemmig sang findes i mange musiktraditioner over hele verden. Her er tre kunstnere fra forskellige lande, som er kendt for deres arbejde med flerstemmig sang:

- Pentatonix (USA): Pentatonix er en a cappella-gruppe fra USA, som er kendt for deres flerstemmige sang og harmonier. De arrangerer populære sange til kun stemmer og bruger deres evner til at lave forskellige lyde, hvilket gør deres musik rig på forskellige stemmer og harmonier.
- Ladysmith Black Mambazo (Sydafrika): Denne gruppe er kendt for deres kraftfulde flerstemmige sang, der bruger en stil kaldet Isicathamiya, som stammer fra Zulufolket i Sydafrika. Deres sange fortæller historier og bringer budskaber om fred og harmoni.
- Perpetuum Jazzile (Slovenien): Dette er et kormusikensemble fra Slovenien, kendt for deres dynamiske og innovative tilgang til flerstemmig sang. De blander elementer af jazz, pop og traditionel kormusik, hvilket skaber unikke og mindeværdige optrædener.

Disse kunstnere viser, hvor forskelligartet og universel flerstemmig sang kan være, idet de bringer deres unikke kulturelle baggrunde og personlige stilarter ind i musikken.

Nu er det tid til at lave et par opgaver og tænke over hvad vi lige har lært.

Arbejdsopgaver

1. Stemmegenkendelsesøvelse: Lyt til forskellige sangeksempler og identificer hvilke stemmetyper der bliver brugt (sopran, alt, tenor, bas).
2. Harmoniøvelse: Arbejd i små grupper for at synge en kort flerstemmig sang. Prøv forskellige stemmer for at se, hvilken del passer bedst til hver person.
3. Lyttetræning: I par, én synger en enkel melodi, den anden tilføjer en harmoni. Skift roller og gentag øvelsen.
4. Analyse af en sang: Vælg en flerstemmig sang, lyt til den sammen, og diskuter de forskellige stemmers roller og hvordan de arbejder sammen.
5. Kreativ sangskrivning: Skriv en kort flerstemmig sang i grupper. Fokuser på at skabe harmonier mellem stemmerne.

Når du har svaret på opgaverne, så slutter denne episode.

Her starter ideerne til lærerne:

Ideer til læreren:

- Introduktion til flerstemmig sang: Start med en kort præsentation om, hvad flerstemmig sang er, med eksempler fra forskellige kulturer og musikgenrer.
- Visuelle og auditive ressourcer: Brug videoer og lydoptagelser af flerstemmige sange for at demonstrere koncepter og inspirere eleverne.
- Rollespil og imitation: Før en aktivitet, hvor eleverne efterligner de forskellige stemmetyper og lærer om hver stemmes karakteristika og betydning i en sang.
- Gruppesang og øvelser: Del klassen op i grupper baseret på stemmetype og øv flerstemmige sange. Skift gruppemedlemmerne rundt for at opleve forskellige harmonier.
- Feedback-session: Efter gruppeoptrædener, hold en feedback-session, hvor eleverne kan dele deres oplevelser og lære af hinandens arbejde.